

Incontinentie

Praktische aanpak

JJ Wyndaele

1

Vragen Vooraf ?

2

**Incontinentie is de toestand
waarbij ongewild urineverlies
optreedt**

3

**Normale toestand = geen
urineverlies**

4

Continentie: anatomofysiologisch

- Alle urine komt in de blaas
- Blaas voldoende groot
- Volledige plas zonder residu
- Uretra met voldoende weerstand
- Geen fistels

5

**Continentie
Maatschappelijk**

• Vulling 4x4 uur gedurende de dag en 1x8
uur gedurende de nacht

• Mictie 4-6 x 30 sec per 24 uur

6

Normale blaas werking

- **Graduele verwittiging van volheid van de blaas**
 - Eerste drang (40% van de capaciteit)- 30 min ophouden kan
 - Sterke drang (70% van de capaciteit) – 15 min ophouden kan
 - Volle blaas gevoel (vol is vol) - < 5 min tijd

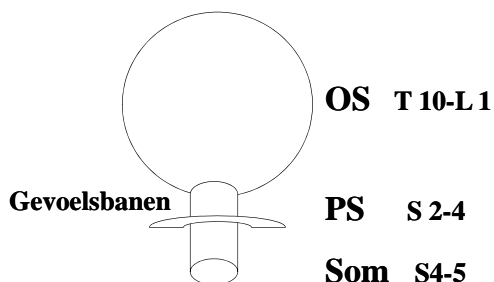
7

Normale blaaswerking

Mictie wordt gewild gestart en verloopt vlot zonder nood aan persen

8

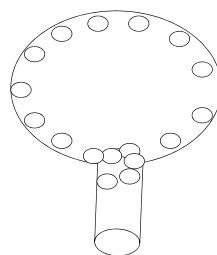
Goede werking = goede bezenuwing

9

Innervatie

- α
- β
- M

10

Functionele innervatie

OS (noradrenaline)	vulling
PS (acetylcholine)	Mictie
SOM	Sfincter

11

Incontinentie prevalentie

Tussen 15 en 64 jaar

- 1,5 – 5 % voor mannen
- 10 – 25 % voor vrouwen

Boven de 60 jaar

- prevalentie 15 – 30 %

12

Prevalentie naargelang ernst van verlies

- **Dagelijks verlies: 5 – 9 % van de bevolking**
- **Man/vrouw verhouding van 1/4**
- **Veroudering doet incontinentie toenemen vooral bij slechtere algemene toestand**

13

Incontinentie behandelen ?

- **Hoeveel gaan raadplegen:
54 % bij erge graad
30 % voor de ganse groep!!!**
- **Nogal wat wensen niet behandeld te worden vooral vrouwen en ouderen**

14

Oorzaken incontinentie

- **Anatomisch**
- **Neurologisch**
- **Functioneel**

- **Aangeboren**
- **Verworven**

15

Lokale afwijkingen

- **Klein blaasvolume**
- **Overactiviteit**
- **Onvoldoende weerstand uretra**
- **Gestoord gevoel**

16

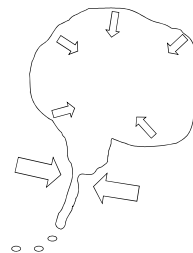
BELANGRIJK EVENEENS

- **Toilet vlot bereikbaar**
- **Algemene toestand**
- **Diurese**
- **Voeding**

17

Gestoorde plasfunctie

- **Residu: blaas niet leeg**

18

Gevolgen incontinentie

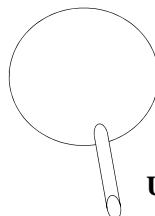
- Lichamelijk
- Psychologisch
- Sociaal
- Maatschappelijk
- Financieel

19

Soorten incontinentie

Opslagfunctie gestoord:

Drangincontinentie: URGE

Uretrale weerstand onvoldoende:

Inspanningsincontinentie: STRESS

20

	Vrouw	Man
Inspanningsincontinentie	53 %	7 %
Drangincontinentie	14 %	40 %
Gemengde	10 %	3%
Overloopsincontinentie, continue incontinentie	23 %	50 %

21

Incontinentie diagnose

- Beluisteren van de klachten
- Observeren van de lokale toestand
- Klinisch onderzoek
- Technische onderzoeken

22

Vragen die men moet stellen

- Urineverlies bij lichamelijke activiteit zonder plasdrang
- Plotse onverwachte plasdrang
- Frequentie overdag, s' nachts
- Gebruik van beschermmateriaal
- Hoelang reeds verlies
- Gekende oorzaak

23

Andere belangrijke vragen

- Medicatie
- Drinkgewoontes
- Roken
- Operaties
- Familiale geschiedenis
- Persoonlijke geschiedenis
- Stoelgang
- Longproblemen
- Sexualiteit
-

24

Alarmtekens

- **Pijn**
- **Hematurie**
- **Moeilijk plassen**
- **Zeer plots ontstaan**
- **Infectie**
- **Andere algemene tekens of symptomen**
- **Totale incontinentie**

25

**Doorverwijzing naar
arts/specialist**

26

Klinisch onderzoek

- **Inspectie**
- **Evaluatie zakkingen**
- **Inspanningstest**
- **Neurologische evaluatie**
- **Bekkenbodemstatus**

27

Labo

Urineonderzoek

28

**Klaar voor behandeling
of doorverwijzing**

29

Incontinentie behandeling

- **Aanpassingen dagelijks leven**
- **Farmaca**
- **Kinesithérapie**
- **Sondage**
- **Operatie**
- **Palliatie**

30

Aanpassingen dagelijks leven

- Steeds belangrijk
- 50 % effect !!!
- drinkgewoontes, plasgedrag, rookstop, kledij, vermageren, “voelen” van blaas ...

31

Goede gewoontes

- Drinken 1.5 – 2.5 liter per dag
- Plassen 4 – 6 maal per dag
- Vermijden diuretische voeding s’avonds
- Niet teveel zout want geeft retentie
- Niet overmatig alcohol

32

Mictie kaart

- Patient schrijft neer wat hij/zij ondervind van blaasfunctie gedurende een bepaalde periode

Name		Date		Time		Type		Volume		Remarks	
Time	Place	Urine	Stool	Urine	Stool	Urine	Stool	Urine	Stool	Urine	Stool
08:00											
09:00											
10:00											
11:00											
12:00											
13:00											
14:00											
15:00											
16:00											
17:00											
18:00											
19:00											
20:00											
21:00											
22:00											
23:00											
00:00											
01:00											
02:00											
03:00											
04:00											
05:00											
06:00											

33

Verdere aanbevelingen

- Behandel constipatie
- Correcte plashouding
- Stop roken
- Wegwerken overgewicht
- Kledij aanpassing
- ...

34

Behandeling bij urgente incontinentie (OAB)

FARMACA

- Blaasremmende
- Uretrale weerstand
- Antiinfectieuze
- Hormonen
- Diurese

35

Functionele innervatie

OS (noradrenaline)	vulling
PS (acetylcholine)	Mictie
SOM	Sfincter

36

Functionele innervatie

OS : noradrenaline	vulling
PS : acetylcholine	Mictie
SOM	Sfincter

37

Keuze blaasremmers

- Effectiviteit
- Veiligheid
- Bijwerkingen
- Terugbetaling / prijs

38

Welk % van uw OAB patienten kan effectief geholpen worden met anticholinergics & gedragsaanpassingen alleen?

1. < 25%
2. 25 – 45%
3. 45 – 75%
4. > 75%

39

Antimuscarine + gedragsaanpassingen

- Klinisch antwoord 45 – 75%
- Bijwerkingen 14 – 70%
- Inname gestopt door bijwerkingen 0 – 19%

Thüroff et al, World J Urol 1998;16(suppl):S48-61

Antimuscarine Klinisch profiel

	Bijwerkingen	Contraindicaties
Ogen	<ul style="list-style-type: none"> • Mydriase • Intraoculaire druk ↑ • Accommodatie ↓ 	<ul style="list-style-type: none"> • Nauwe hoek glaucoom
Gastrotestinaal	<ul style="list-style-type: none"> • Droge mond • Constipatie • Nausea 	<ul style="list-style-type: none"> • Gastrotestinale obstructie • Achalasia / megacolon • Colitis ulcerosa

Antimuscarine Klinisch profiel

	Bijwerkingen	Contraindicaties
CV	<ul style="list-style-type: none"> • Tachycardie 	<ul style="list-style-type: none"> • Tachyarrhythmie • Congestive heart failure
CNS	<ul style="list-style-type: none"> • Rusteloosheid • Verwardheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Cerebrovasculaire sclerose • Myasthenia gravis
Urogenitaal	<ul style="list-style-type: none"> • Mictie problemen 	<ul style="list-style-type: none"> • Blaas uitvloeio obstructie • Detrusor acontractiliteit • Residu

Farmaca Peroraal

- Oxybutinine/ Ditropan / Driptane 5 mg (ook intravesicaal)
- Tolterodine /Detrusitol 2 mg 4 mg R
- Solifenacin / Vesicare 5 mg 10 mg
- Darifenacin /Emselex 7,5 tot 15 mg
- Fesoterodine /Toviaz 4 mg 8 mg

- Imipramine / Tofranil 10 mg 25 mg

let op mogelijke stijging plasmaconcentratie bij CYP isoenzymen 43

Welke te kiezen ?

- Antimuscarinics
 - Nieuwere zijn superieur t.o.v. de oudere
 - Efficaciteit ongeveer gelijk
 - “Comfort” behandeling om levenskwaliteit te verbeteren
 - Bijwerkingen soms in een aspect iets verschillend
 - Prijs / Terugbetaling (OAB , neurogene)

44

Farmaca Peroraal

- Oxybutinine/ Ditropan / Driptane 5 mg (ook intravesicaal)
- Tolterodine /Detrusitol 2 mg 4 mg R
- Solifenacin / Vesicare 5 mg 10 mg
- Darifenacin /Emselex 7,5 tot 15 mg
- Fesoterodine /Toviaz 4 mg 8 mg

- Imipramine / Tofranil 10 mg 25 mg

let op mogelijke stijging plasmaconcentratie bij CYP isoenzymen 45

Oudere patiënten

- Let op centrale bijwerkingen

46

Oudere mannen

- Prostaat lijden: gevaar van retentie met anticholinergica klein

- Nut van combinatie van blaasremmer met BPH product

47

Kinderen

- Weinig producten getest op veiligheid

- Kans op residu

- Niet alleenstaande behandeling

48

Neurogeen OAB

- Farmacologische behandeling met afwisselen product
- Zelfsondage
- Operatie (Botox / darmchirurgie)
- Levenslang

49

Farmaca

- Intravesicaal vooral als zelfsondage
- Botuline Toxine in detrusor te herhalen na gem. 9 m

50

Kine

- ES laag frequente stroom
- Biofeedback blaas
- Biofeedback bekkenbodemspieren
- 2 x 9 sessies

51

Neuromodulatie

- OAB
- PNE proefstimulatie S 3
- Aanvraag terugbetaling
- Implant
- Nieuwe batterij na 4-7 jaar

52

Chirurgie

- Laatste behandeling

53

Behandeling bij Stress incontinentie

- Kine
- Duloxetine
- Chirurgie

54

Kine

- Aanleren gevoel en bewustwording
- Electrostimulatie
- Biofeedback
- Oefeningen
- Coordinatietraining

55

Pelvische reeducatie = een specialisatie in de kinesithherapie

56

Duloxetine bij Stress Urinaire Incontinentie

- Duloxetine zou centraal werken in lager ruggenmerg
 - Sterkere uretrale sfincter sluiting¹

Smooth Bladder Muscle

^{*}Based on *in vitro* data.

1. US Package Insert
2. Kreder K, et al. *Eur Urol.* 2002;41(6):588-595.

57

Hormonen

- Significante subjectieve beterschap
- Weinig objectieve veranderingen
- Vooral goed in postmenopauze
- Verbetering vooral van urgentie en pollakiurie
- Incombinatie met alfamimetica beter dan elk apart

58

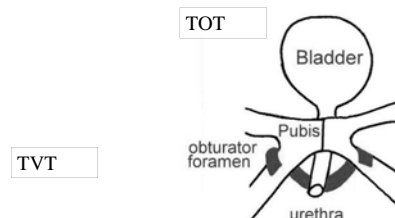
TVT en TOT

- Een chirurgische techniek voor de behandeling van incontinentie
- Polypropyleen bandje geplaatst onder de midurethra gebruik makend van naalden aangebracht door het foramen obturatoria
- Minimaal invasief
- **Complicaties:** obstructieve mictie en retentie, de novo detrusorinstabiliteit, slingrevisie of -verwijdering

De beste plaats om de naald door te steken; de bovenste binnenhoek van het foramen obturatorium

59

Veilige zone = groene zone

60

Operatie bij mannen

- Male sling

61

Chirurgie inspanningsincontinentie

- Blaasopnaaiing (Burch, TVT, SPARC, LIFT, kunstsfincter,...)
- Resultaten korte termijn 80 – 90 %
- Resultaten lange termijn 70 – 80 %

- *Let op incontinentie behandeling is veel meer dan operatie alleen*

62

AS 800

- “Kunstsfincter”
- Mechanisch systeem voor weerstandige stressincontinentie
- > 30 jaar bestaande

63

Andere medicaties Retentie incontinentie

Blaashals remmers

- Tamsulosine -OMIC®
- Alfuzosine - XATRAL®
- Terazosine - HYTRIN®

64

(Sluitspier ontspanner) Neurogeen

- Lioresal®

65

Diurese remmers

- MINIRIN ®

66

Farmaca die incontinentie kunnen VEROORZAKEN

- Diuretica
- Anticholinergica
- Psychofarmaca
- Morfine analgetica
- Alfaadrenergica
- Alfa lytica
- Betaadrenergica-bronchospasmolytica

67

Sondage

- Weinig nodig in incontinentie
- Zelfsondage uitstekend bij neurogene problemen

68

**Sonde is toch, alhoewel zeldzaam,
een palliatief middel**

69

Incontinentie urine opvang

- Opvangmiddelen
- Condoomcatheter
- Incontinentieverbanden

70

Middelen vrouw

- Pessaria- intravaginal ringen
- (Intrauretrale device)
- Uitwendige doek of schoteltje geplaatst over de meatus
- Sonde

71

Blaashals ondersteuning met ring

- Kan inspanningsverlies verbeteren
- Lage morbiditeit of obstructie
- Aanvaarden door Patient

72

Opvang systemen mannen

- Condoomcatheters
- Penisklem

- Opvangverbanden

73

Overzicht behandeling incontinentie

- Raad
- Medicatie
- Revalidatie-kine
- Sondage
- Chirurgie
- Palliatie

74

**Bedankt voor de aandacht
Verder een goed verblijf**

75